

KURIKULUM FAKULTATIVNOG PREDMETA FINANCIJSKA PISMENOST (POČETNA RAZINA) ZA PRIRODOSLOVNO MATEMATIČKE SREDNJE ŠKOLE

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Fakultativni predmet Financijska pismenost omogućuje učeniku stjecanje financijske pismenosti i shvaćanje širih gospodarskih odnosa u društvu. Učenik stječe znanja o financijama s kojima svakodnevno dolazi u kontakt, potencijalnim načinima nekih budućih ulaganja, ali i financijskom riziku i financijskoj odgovornosti. Svrha učenja i poučavanja je stvaranje okvira za razvoj učenika u informirane i odgovorne građane u svijetu financija. Predmet potiče učenika da promišlja o odgovornoj potrošnji i da shvati važnost razlike između želja i potreba. Također, učenik kritički prepoznaje na koji način ekonomski marketing djeluje na potrošača pa time sprječava pojavu konzumerističkog načina ponašanja. Učeniku se omogućuje upoznavanje s financijskim institucijama i njihovim funkcioniranjem te se sa simulacijom upoznaje s načinima obavljanja transakcija i raznim financijskim uslugama. Unutar ovog predmeta se upoznaje s financijskom matematikom i usvajaju praktična znanja o korištenju matematike u financijama. Učenika se potiče na posjete i suradnju s raznim financijskim institucijama i agencijama koje se bave financijskim nadzorom i da se izravno upozna s njihovim ulogama u društvenom i financijskom svijetu. Kroz praksu stječe osnovne informacije, ali i sposobnost da potraži informacije o financijama koje ga zanimaju. Učenik razvija financijsku inteligenciju i kritičko promišljanje, ali i stavove u odnosu na novac i odgovornost prema njemu. Razumije slobodu tržišta i tržišno nadmetanje u nacionalnim i globalnim okvirima, ali i ekonomske pojmove koji se koriste u svakodnevnom životu. Također, usvaja vještine za razvoj upravljanja osobnim financijama kao temeljem za osobno i društveno odgovorno ponašanje. Usvajanjem znanja o financijskim pojmovima razvijaju se financijske vještine i sposobnost donošenja financijskih odluka za vlastiti život. U suvremenim tranzicijskim društvima, unatoč uglavnom dobro organiziranom i osmišljenom javnom školstvu, pokazala se potreba u poznavanja osnova poslovne ekonomije odnosno ekonomskih tema vezanih za ekonomiju zasnovanu na tržišnom gospodarstvu. Pojmovi kao što su planiranje financijske budućnosti, porezna politika, dioničko tržište, procjena rizika pa sve do tržišta kriptovalutama u suvremeno doba smatra se dijelom opće financijske pismenosti pa je stoga izraženija važnost ovog predmeta. Učenik implementiranjem matematičkih alata u program financijske pismenosti stječe dodatne vještine za donošenje financijskih odluka. Na taj način se učenika osposobljava da samostalno razvija alate za donošenje financijskih planova i odluka kako u poslovnom tako i u privatnom životu. Kroz fakultativni predmet Financijska pismenost pružit će se učenicima mogućnost da nauče određene vještine raspolaganja novcem u cilju što bolje pripreme za upravljanje osobnim financijama. Učenik će usvojiti vještine upravljanja novcem u cilju da postane odgovorni potrošač i mudri ulagač. Kurikulum je prilagođen prirodoslovno matematičkim gimnazijama zbog implementiranja financijske matematike, međutim program Financijske pismenosti na početnoj razini mogu koristiti sve srednje škole. Preporuka školske satnice su dva sata tjedno.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Nastavnim predmetom Financijska pismenost učenik stječe odgovornost i kompetencije prilikom donošenja financijskih odluka pri planiranju i realizaciji osobnih financija. Također, ovim predmetom se svakom učeniku treba omogućiti:

- usvajanje znanja o psihologiji novca, zaštiti potrošača, odgovornoj potrošnji te zaštiti prilikom internetske kupovine;
- upoznavanje s povijesnom i sadašnjom ulogom novca i njegovim funkcijama te razlikovanje vrsta računa i osnove kartičnog poslovanja i plaćanja;
- upoznavanje s ulogom matematike u financijama i njena primjena u praksi;
- razvijanje sposobnosti planiranja osobnih financija i financijski odgovornog ponašanja te izradu osobnog financijskog plana uz kontrolu njegove provedbe;
- upoznavanje s osnovama poduzetništva i razvijanja poduzetničke inicijative kroz simulaciju izrade i razrade plana poduzetničke ideje zajedno s marketinškim kompetencijama;
- usvajanje znanja o marketingu i njegovoj važnosti u poduzetništvu;
- razvijanja sposobnosti kritičkog mišljenja i sposobnosti istraživanja informacija prilikom suočavanja s financijskim izazovima u osobnom i društvenom okruženju;

C. DOMENE U ORGANIZACIJI PREDMETNOG KURIKULUMA

Sadržaj učenja i poučavanja te ishodi fakultativnog predmeta Financijska pismenost (početna) sastoji se od 4 domene:

1. **Potrošnja** (želje, potrebe, psihologija novca, zaštita potrošača)
2. **Novac** (financijske institucije i financijski proizvodi, štednja, krediti i obračun osobnog dohotka uz financijsku matematiku)
3. **Planiranje osobnih financija**
4. **Poduzetništvo** (poduzetnik, oblici organizacije poslovanja, društveno odgovorno poduzetništvo i marketing)

Domene doprinose boljem razumijevanju funkcioniranja financija u svrhu kvalitetnijeg upravljanja u financijskom aspektu čovjekovog života. Također, razvijaju znanje u cilju sprječavanja neželjenih posljedica loših financijskih odluka i jačaju poduzetnički duh. Učenik aktivno sudjeluje u simulacijama određenih financijskih situacija i pritom razvija kritičko promišljanje i financijske vještine. Osnažuje financijsko samopouzdanje, uči se služiti određenim informacijama pri rješavanju financijskih problema. U društvenom smislu, učenik se odgovorno ponaša prema potrošnji i time doprinosi boljitku društva u ekonomskom i ekološkom smislu. Ideja društveno odgovornog poslovanja se promiče kroz domenu poduzetništva u svrhu jačanja svijesti o važnosti ekonomskog razvoja koji mora biti u skladu s održivim razvojem. Učenik razumije proces globalizacije i njegov utjecaj na nacionalne ekonomije i malog poduzetnika.

Domena 1- Potrošnja

Učenik razumije pojam potrošnje kao ekonomskog procesa u kojem ljudi troše proizvode i usluge da bi zadovoljili vlastite potrebe te se upoznaje sa sudionicima tog procesa. Kroz vođenje bilješki svoje potrošnje osvještava se, sagledava rezultate i kritički osvrće na svoje postupke te usvaja znanja o odgovornoj potrošnji. Učenik razumije postupke kod kupovine proizvoda i na što sve mora obratiti pažnju da bi izbjegao moguće nesporazume kod eventualne reklamacije proizvoda. Također, kod kupovine razumije svoje pravo na informiranje o kvaliteti proizvoda od strane proizvođača. Analizira što su želje i potrebe i s usvojenim znanjem pravi racionalizirani plan potrošnje za određeno razdoblje. Razumije što je informirani pristanak na kupnju i na koji način se može nositi s psihološko- marketinškim pritiskom današnjeg konzumerističkog društva. Upoznaje se s pojmom konzumerizma kao stila života kod kojeg sreća pojedinca ovisi o posjedovanju materijalnih stvari. Kritički promišlja i uči o odgovornoj potrošnji u cilju da se suprotstavi uvriježenom mišljenju da su materijalne stvari jedini smisao i zadovoljstvo života. Učenik na konkretnim primjerima uči kršenje potrošačkih prava te svladava načine u poduzimanju mjera u zaštiti istih. Učenik analizira “Zakon o zaštiti potrošača” i prikazuje konkretna rješenja za simulirane situacije u zaštiti svojih prava. Upoznaje se s institucijama i organizacijama kojima se može obratiti kod povrede njegovih potrošačkih prava. U konačnici, povezuje i analizira na koji način konzumerizam i pretjerana potrošnja djeluje na okoliš i ekologiju u cjelini. S ekološkog i ekonomskog aspekta prihvaća opciju korištenja rabljenih proizvoda ili “second hand” proizvoda.

Domena 2- Novac

Učenik razumije značenje novca i kako je potreba za novcem nastala razvojem ljudske civilizacije. Razlikuje što je gotovina, a što je depozitni novac. Upoznaje se s bankarskim institucijama i njihovim proizvodima i uslugama, a posebno sa štednjom i kreditima. Razlikuje žiro i tekući račun i upoznaje se s njihovom svrhom, vrstama, a simulacijom samostalno obavlja transakcije. Učenik razlikuje što su kreditne, a što debitne kartice i koje mogućnosti ima svaka od njih. Pomoću financijske matematike demonstrira njenu važnost u svakodnevnom životu. Analizira koje sve vrste štednje imamo i uvjete svake od njih. Uspoređuje kamate na štednju različitih bankarskih kuća, komentira i demonstrira potencijalno najbolje uvjete štednje. Učenik samostalno analizira različite vrste kredita i njihove uvjete te demonstrira i argumentira najpovoljnije opcije. Istražuje i prepoznaje na koje sve načine može doći do financijskih prijevara i upoznaje se s institucijama koje upozoravaju i štite građane od sumnjivih situacija i ponuda na internetu u području financija. Učenik prepoznaje što su porezi i doprinosi i razlikuje bruto i neto plaću te samostalno obračunava plaću po važećem zakonu.

Domena 3. Planiranje osobnih financija

Učenik analizira i prikuplja podatke o broju građana koji imaju blokirane račune i donosi zaključke o razlozima zbog čega dolazi do takvih situacija. Prepoznaje važnost odgovornog financijskog ponašanja i važnost planiranja osobnih financija. Razlikuje što su prihodi, a što su rashodi i u kojem odnosu moraju biti za uspješno vođenje osobnih financija. Učenik analizira

podatke o tome koje su najveće skupine troškova u jednom kućanstvu i samostalno donosi zaključke o tome na koji način bi se neki od kućanskih troškova mogli smanjiti. Upoznaje se s pojmovima duga i uvjetima odgovornog zaduživanja te na koji način štednjom i financijskim ulaganjem doprinijeti stabilnosti kućnog/ osobnog budžeta. Kroz simulaciju učenik planira svoje financijske ciljeve i analizira načine na koje ih može ostvariti. Također, uočava važnost kontroliranja postavljenog financijskog plana i postavlja vremenski okvir u kojem bi se kontrola trebala obavljati. Učenika se upoznaje sa zakonskim okvirima funkcioniranja učeničkog i studentskog rada te ohrabruje na samostalnost i eventualnu mogućnost da iskoristi svoje vrijeme tijekom školskih praznika za izlazak na tržište rada u svrhu ispunjenja nekih financijskih ciljeva.

Domena 4. Poduzetništvo

Učenik razumije pojam pojam poduzetništva i koncepte slobodnog tržišta. Razlikuje privatni i javni poduzetnički sektor te njihov doprinos općem društvenom blagostanju. Učenik analizira koje su važne karakteristike jednog poduzetnika obraćajući posebnu pažnju na njegovu kreativnost, inovativnost, sposobnost brzog i efikasnog donošenja odluka, ali i na njegovu veliku odgovornost. Istražuje različite oblike organizacije poduzetništva u ekonomskom segmentu društva i analizira važnost malog poduzetništva za ekonomski razvoj društva i države. Kreira i razvija poduzetničku ideju te argumentira njenu profitabilnost. Učenik razumije pojam Društveno odgovornog poslovanja koji je u skladu s održivim razvojem i razvojem društvenog blagostanja. Istražuje različite oblike Društveno odgovornog poslovanja i njegove utjecaje na okoliš i društvenu zajednicu. Kritički promišlja o globalnim utjecajima multinacionalnih kompanija na svjetska ekonomska kretanja i pojedinačna državna gospodarstva. Upoznaje se s važnošću marketinga za poduzetništvo i analizira njegove segmente. Učenik povezuje poduzetničku ideju s marketingom i putem digitalnih alata izrađuje marketinšku kampanju te ju prilagođava uvjetima na tržištu. Učenik stječe znanja i razvija sposobnost za jačanje poduzetničke inicijative i poduzetničkog duha općenito. Povećava informacijsku pismenost i upoznaje se s mogućnostima virtualnog prostora za poduzetničko poslovanje.

D) ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI I RAZINE USVOJENOSTI ISHODA PO DOMENAMA

Domena 1- POTROŠNJA - ISHODI:

FPP A1- Učenik argumentirano objašnjava obilježja potrošnje kao ekonomskog procesa.

FPP A2- Učenik procjenjuje utjecaj potrošačkog društva na pojedinca i primjenjuje zakonsku zaštitu potrošača.

FPP A3- Učenik analizira izazove potrošnje u okviru održivog gospodarskog razvoja.

Domena 2- NOVAC- ISHODI:

FPP B1- Učenik analizira različite funkcije i oblike novca.

FPP B2- Učenik analizira i uspoređuje financijske proizvode primjenjujući financijsku matematiku.

FPP B3- Učenik primjenjuje transakcijske vještine i promiče oblike zaštite od financijskih prijevara.

Domena 3- PLANIRANJE OSOBNIH FINANCIJA- ISHODI:

FPP C1- Učenik objašnjava važnost odgovornog financijskog ponašanja i važnost planiranja osobnih financija.

FPP C2- Učenik konstruira i argumentira plan osobnih financija.

FPP C3- Učenik analizira mogućnosti participiranja na tržištu rada.

Domena 4- PODUZETNIŠTVO- ISHODI:

FPP D1- Učenik definira pojam pojam poduzetništva i razumije koncepte slobodnog tržišta.

FPP D2- Učenik analizira poduzetničku ideju te ju povezuje s konceptima marketinga.

FPP D3- Učenik analizira i argumentirano objašnjava važnost Društveno odgovornog poslovanja.